

Besluitformulier

Zaaknummer: 3105050 Datum : 10 maart 2026	Opsteller: S. Alberts
Onderwerp: Overlopende SPUK/GALA middelen van 2025 naar 2026	
Besluit: 1. Akkoord gaan met het overhevelen van SPUK/GALA middelen van 2025 naar 2026 door gemeente voor Alphen Vitaal.	

Publiekssamenvatting

Het nationale Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Sportakkoord II bieden het fundament voor samenhangend vitaliteitsbeleid. Op basis van deze akkoorden en de bijbehorende specifieke uitkering (SPUK) heeft gemeente een samenhangende lokale aanpak ontwikkeld op het gebied van gezondheid, sport en bewegen en sociale cohesie. De uitvoering van dit plan is enkele jaren geleden gestart met verschillende maatschappelijke partners: Participe, Kwadraad en Alphen Vitaal. De middelen die de gemeente van het Rijk ontvangt passen niet altijd volledig op de jaarschijven waar de middelen en plannen op gebaseerd zijn. Soms kunnen projecten gelijk starten en soms vragen projecten meer voorbereidingstijd en een langere doorlooptijd dan de geplande jaarschijf. Hier komt bij dat bij aanvang van de regeling in 2023 gemeente in een zeer laat stadium de middelen heeft ontvangen. Hierdoor ontstond een stuwning aan het begin die we vervolgens zijn gaan inlopen door het starten van projecten en programma's. Het gevolg is dat er middelen vanuit 2024 zijn overgeheveld naar 2025 en dat gemeente van 2025 middelen wil overhevelen naar 2026. De regeling geeft deze ruimte. Interne beleidsregels vragen echter een collegebesluit om de middelen in te zetten over de verschillende jaarschijven. In dit stadium kunnen we niet precies inschatten of alle middelen kunnen worden ingezet in 2026. Gemeente is verplicht om de middelen in te zetten voor de doelen uit het GALA. Gemeente heeft voor deze middelen geen andere vrije bestedingsruimte. Als de gemeente de middelen niet op deze wijze inzet, moet het de middelen retourneren aan het Rijk. De winkel openhouden draagt bij aan het in stand houden van de inmiddels afgeschaalde lokale sociale basis infrastructuur.

Inleiding

In 2023 is de uitvoering van het lokale plan aanpak 2023–2026 voor het Gezond en Actief Leven Akkoord gestart. Er bestaan SPUK's op verschillende thema's binnen de GALA regeling:

Uitvoering lokaal Sportakkoord, Brede Regeling Combinatiefuncties, Terugdringen gezondheidsachterstanden, Kansrijke Start, Mentale Gezondheid, Aanpak overgewicht en obesitas, Valpreventie, Leefomgeving, Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO) & Vroegsignalering alcoholproblematiek, Versterken sociale basis, Mantelzorg, Eén tegen Eenzaamheid en Welzijn op recept.

Alphen Vitaal heeft voor meerdere thema's, programma's en projecten ontwikkeld. Enkele van deze projecten hebben een langere voorbereidingstijd gekend en de doorlooptijd van deze projecten gaan over jaarschijven heen. Het college gaat hiermee akkoord waardoor deze projecten volledig kunnen worden uitgevoerd.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Sport, bewegen en vitaliteit dragen sterk bij aan de doelstellingen van onze gemeente op het gebied van gezondheid en vitaliteit. We zetten de middelen dicht bij de samenleving in: direct ten dienste van inwoners, sportverenigingen, onderwijs en maatschappelijke partners.

Kader

- Coalitieakkoord;
- Sportvisie;
- Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA);
- Sociale visie;
- Subsidieverordening gemeente Alphen aan den Rijn 2020.

Argumenten

Zie publiekssamenvatting en inleiding. Het Rijk geeft binnen de regeling de ruimte om budgetten flexibel en over verschillende jaarschijven in te zetten. Gemeentelijke regels vragen echter dat middelen die per jaarschijf beschikt zijn, ook dat jaar aan het beoogde doel dienen te worden uitgegeven. Door de stuwing bij aanvang van de regeling en de doorlooptijd van programma's en projecten over verschillende jaarschijven wil het college hiervan afwijken. Dit kan door vaststelling van dit besluit.

Gemeente is verplicht om de middelen in te zetten voor de doelen uit het GALA. Gemeente heeft voor deze middelen geen andere vrije bestedingsruimte. Als de gemeente de middelen niet op deze wijze inzet, moet het de middelen retourneren aan het Rijk.

Het uitgeven van middelen is vanzelfsprekend geen doel op zich. Het samenhangende lokale plan van aanpak is doordacht en goedgekeurd door het ministerie van VWS. Er zijn programma's en projecten ontwikkeld die bijdragen aan de vooraf gestelde doelen. Het niet overhevelen van de middelen zou betekenen dat deze programma's moeten worden afgeschaald en/of gestopt. De winkel openhouden draagt bij aan het in stand houden van de inmiddels afgeschaalde lokaal sociale basis infrastructuur. Dat terwijl verschillende (Rijks) ontwikkelingen nu en in de toekomst juist vragen om een oplossing vanuit de lokaal sociaal

basis infrastructuur. Het niet overhevelen van de middelen zou betekenen dat activiteiten van de huidige lokaal sociale basis infrastructuur verder worden afgeschaald en/ of worden gestopt terwijl we ze nu en in de nabije toekomst nodig hebben’.

2027

De regeling eindigt op 31 december 2026. De regeling gaat (voor een deel) over in een nieuwe regeling: AZWA. Van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) naar het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is een overgang van focus op gezondheid bevorderen naar een verdieping en versterking van zorg en welzijn. Het AZWA bouwt voort op het GALA en het Integraal Zorgakkoord (IZA) om schotten tussen zorg- en welzijnsdomeinen weg te halen, personeelstekorten aan te pakken, en een 'beweging naar de voorkant' te realiseren met betere samenwerking en preventie.

Het GALA (tot en met 2026) legt de basis voor gezond leven en het sociale domein, terwijl het AZWA dit aanvult met specifieke afspraken voor 2027-2028, inclusief middelen en doorontwikkeling van ketenaanpakken. De omvang van de middelen en de verdere inhoudelijke uitwerking van het AZWA zijn in dit stadium voor 2027 nog onbekend.

Duurzaamheid

De winkel openhouden draagt bij aan het in stand houden van de inmiddels afgeschaalde lokale sociale basis infrastructuur. Dat terwijl verschillende (Rijks) ontwikkelingen nu en in de toekomst juist vragen om een oplossing vanuit de lokale sociaal basis infrastructuur. Het niet overhevelen van de middelen zou betekenen dat activiteiten van de huidige lokale sociale basis infrastructuur verder worden afgeschaald en/ of worden gestopt terwijl we ze nu en in de nabije toekomst nodig hebben’.

Participatie

Gemeente en Alphen Vitaal blijven gedurende 2026 met elkaar in overleg over de voortgang van de programma's en projecten. Indien blijkt dat tussentijdse bijsturing noodzakelijk is, dan kan dat.

Financiële consequenties

Er zijn geen financiële consequenties voor gemeente. Door dit besluit kunnen reeds beschikbare middelen flexibel blijven worden ingezet. Middelen uit 2024 zijn meegenomen naar 2025 en middelen uit 2025 kunnen rechtmatig worden ingezet in 2026.

Tabel 1

Project/SPUK	Restbedrag van '24 naar '25	Restbedrag van '25 naar '26
SPUK 1: sportakkoord	€ 40.419,90	€ 31.207,59
SPUK 4: kansrijke start	€ 112.311,17	€ 51.438,69
SPUK 5: mentale gezondheid	€ 3.569,08	€ 2.925,00
SPUK 6: aanpak overgewicht	€ 40.368,44	€ 4.218,73
SPUK 7: vitaal ouder worden	€ 204.006,86	€ 215.453,60

SPUK 8: leefomgeving	€ 21.224,66	€ 12.628,20
Totaal	€ 421.900,11	€ 317.871,81

Realisatie

De lopende programma's en projecten worden in 2026 verder uitgevoerd.

Bijlagen

Geen